

dr hab. Wojciech Machała

Katedra Prawa Własności Intelektualnej

i Dóbr Niematerialnych

Instytut Prawa Cywilnego

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 17 maja 201 r.

**Recenzja dorobku i osiągnięć naukowych dr. Marka Salamonowicza
przygotowana na potrzeby postępowania habilitacyjnego**

1. Zagadnienia wstępne

Niniejsza recenzja została sporządzona w postępowaniu habilitacyjnym dr. Marka Salamonowicza, na podstawie decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów o powołaniu komisji habilitacyjnej z dn. 6 listopada 2018 r. W recenzji przedstawiona zostanie analiza i ocena osiągnięć naukowych Habilitanta pod kątem spełnienia wymogów, o których mowa w art. 16 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (która ma zastosowanie do tego postępowania habilitacyjnego zgodnie z art. 179 ust.1 ustawy z 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).

2. Sylwetka Habilitanta

Ścieżka kariery naukowej pana dr. Marka Salamonowicza może być uznana za wzorcową. Stopień naukowy doktora uzyskał w 2009 r. na Uniwersytecie

Jagiellońskim (tytuł rozprawy doktorskiej: „Licencje patentowe i know-how na tle zakazu porozumień antykonkurencyjnych”). Praca ta została w tymże roku nagrodzona w konkursie organizowanym dorocznie przez Urząd Patentowy RP. Przez pięć lat poprzedzających doktorat Habilitant był zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; po uzyskaniu stopnia doktora awansował na stanowisko adiunkta w tejże Katedrze, które zajmuje do chwili obecnej. Dodatkowo, w latach 2009-2012 pracował jako starszy wykładowca w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

Dr Marek Salomonowicz prowadził również badania w zagranicznym ośrodku naukowym o światowej renomie. W 2012 r. odbył staż naukowy na Uniwersytecie Stanforda (stypendium Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Programu TOP 500 Innovators).

Ważnym elementem działalności zawodowej Habilitanta jest praca dla jednostek Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego zajmujących się zarządzaniem własnością intelektualną (Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Komisja Własności Intelektualnej), gdzie ma okazję służyć swą wiedzą, doświadczeniem i autorytetem w jakże ważnej (i trudnej) dziedzinie komercjalizacji wyników badań naukowych.

3. Ocena wskazanego przez Habilitanta osiągnięcia naukowego, stanowiącego znaczny wkład autora w rozwój dyscypliny naukowej (art. 16 ust. 2 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki)

Jako osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój dyscypliny naukowej dr Marek Salomonowicz wskazał monografię pt. „Treść i charakter prawny umowy o prace badawczo-rozwojowe”, wydaną w 2018 r. nakładem

wydawnictwa Wolters Kluwer. Jest to obszerne opracowanie (554 strony), stanowiące owoc kompleksowych badań nad wybranym zagadnieniem z wykorzystaniem zróżnicowanych metod badawczych: formalno-dogmatycznej, empirycznej, prawno-porównawczej. Warto już w tym miejscu zaznaczyć, jak wielkim walorem ocenianej pracy jest to, że Autor nie poprzestał na refleksji odnoszącej się do materiału normatywnego, ale podjął się badania praktyki i wynikających z niej rozwiązań. Źródłem doniosłości ustaleń Habilitanta opierających się na badaniu praktyki jest okoliczność, że unormowania prawne odnoszące się do umownych ram prowadzenia prac badawczo-rozwojowych są raczej skromne i – dyplomatycznie rzecz ujmując – enigmatyczne.

Ze względu na doniosłość zagadnień związanych z prawnymi ramami działalności badawczej i rozwojowej (stanowiącej wszak podstawę funkcjonowania jednostek naukowych i szkół wyższych) uważam dokonany przez Habilitanta wybór tematu monografii za trafny. Praktyczny walor rozważań nie ma może dla pracy ocenianej w postępowaniu awansowym decydującego znaczenia, niemniej jednak w przypadku pracy z zakresu nauk prawnych jest to niewątpliwie dodatkowy atut. Dlatego, nie dyskwalifikując dokonanej przez Autora selekcji zagadnień, które w swej monografii postanowił poruszyć, nie mogę oprzeć się refleksji, że praca byłaby jeszcze bardziej wartościowa, gdyby zawierała również bardziej rozbudowaną analizę relacji umownych pomiędzy różnymi kategoriami uczestników projektów finansowanych w drodze grantów badawczych (podmiot finansujący, beneficjent, faktyczni wykonawcy prac). Poza powyższą uwagę (stanowiącą raczej życzenie niż krytykę) nie zgłaszam zastrzeżeń co do zakresu tematycznego recenzowanej monografii. Podobnie, bez poważniejszych zastrzeżeń przyjmuję kompozycję pracy. Jest prosta i przejrzysta. Autor wychodzi od ogólnych rozważań definicyjnych odnoszących się do pojęcia prac badawczo-rozwojowych, wpisując je w cywilnoprawną siatkę pojęciową. Następnie

przedstawia klasyfikację umów dotyczących prac B+R i funkcje tych umów. Drugi rozdział poświęcony jest prezentacji rozwiązań prawnych w zakresie umów o prace badawczo rozwojowe w wybranych obcych systemach prawnych. W kolejnych rozdziałach omawia poszczególne elementy analizowanej umowy: stronę podmiotową, podstawowe prawa i obowiązki stron, ograniczenia swobody kształtowania treści umowy B+R, wytyczne odnoszące się do wykonania umowy (z naciskiem na wykładnię pojęcia należytej staranności). W ostatnim rozdziale Autor prezentuje analizę praktyki kontraktowania w odniesieniu do prac B+R, zwłaszcza tej realizowanej przez instytucje państwowe (NCBiR, NCN). Pewne wątpliwości może budzić jedynie „lokalizacja” rozdziału na temat charakteru prawnego analizowanej umowy. Autor umieścił go w środku rozważań szczegółowych na temat samej umowy i jej wykonania, co trochę zaburza konstrukcję wywodu. Wydaje się, że właściwszym rozwiązaniem byłoby potraktowanie tego rozdziału jako podsumowania analiz na temat samej umowy i umieszczenie go przed prezentacją praktyki.

Jako zasadniczą tezę pracy Habilitant wskazuje konstatację, że umowa o prace badawczo-rozwojowe stanowi wyodrębniony empirycznie typ umowy, należący do kategorii umów o świadczenie usług. Autor wskazuje stwierdzone w toku badań wspólne cechy zawieranych umów B+R: ryzyko naukowe związane z niepewnością uzyskania zakładanego rezultatu, twórczy charakter prac, samodzielność wykonawcy, profesjonalny charakter działalności stron umowy (specyficznie rozumiany), podwyższony standard staranności. Stawiając powyższą tezę, dr Marek Salomonowicz kwestionuje dominujące dotychczas przeświadczenie o heterogenicznym charakterze umów o prace badawcze i rozwojowe, stanowiącym przeszkodę dla formułowania uogólnień. Ta opozycja wobec przeważającego stanowiska skłania, oczywiście, do refleksji i dyskusji, przez do przyczynia się do rozwoju dyskursu naukowego. Nie mogę jednak

przyznać, że po lekturze rozważań Autora jestem do jego tezy całkowicie przekonany. Wprawdzie wytypowane przez niego wspólne cechy umów o prace B+R nie budzą moich wątpliwości, niemniej jednak podobieństwa te występują na tak wysokim poziomie ogólności, że ich walor jako *differentia specifica* okazuje się niewielki (na podobnym poziomie ogólności można by przedstawić podobieństwa pomiędzy umowami dostawy i o dzieło, a są to wszak odrębne umowy nazwane). Różne umowy z zakresu B+R znacząco wiele dzieli, czego dobrą ilustracją wydaje się chociażby wskazanie, że w umowach dotyczących prac rozwojowych większy nacisk położony jest na osiągnięcie określonego efektu nadającego się do zastosowania komercyjnego, podczas gdy umowy o prace badawcze (zwłaszcza z zakresu badań podstawowych) nie zakładają osiągnięcia takich efektów. Ponadto, prace rozwojowe w świetle definicji zawartej w art. 4 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (i analogicznej definicji w uchylonej ustawie o zasadach finansowania nauki) stanowią działalność polegającą na nabywaniu, łączeniu, kształtowaniu i wykorzystywaniu aktualnie dostępnej wiedzy i umiejętności, a badania zakładają zdobywanie nowej wiedzy (por. art. 4 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce). Habilitant próbuje uporać się z powyższym problemem, postulując traktowanie umów o prace badawcze (odrębnie z zakresu badań podstawowych i aplikacyjnych) i umów o prace rozwojowe jako podtypów umowy o prace badawczo-rozwojowe, pozwalam sobie jednak pozostać przy przekonaniu, że nie przedstawiono za takim postulatem wystarczająco mocnych argumentów, i obawiam się, że przyjęcie stanowiska Habilitanta nie porządkuje materii, ale dodatkowo zaciemnia jej obraz.

Inną tezą Habilitanta, nad którą warto się chwilę zatrzymać, jest twierdzenie o dwustronnie profesjonalnym charakterze strony podmiotowej umowy o prace badawczo-rozwojowe. Nie jest to teza uzasadniona normatywnie (Autor

wskazuje, że nie ma przeszkód prawnych, aby po stronie zamawiającego wystąpił podmiot nie prowadzący działalności gospodarczej), ale funkcjonalnie (uzyskanie wyników prac badawczych czy rozwojowych jest dla podmiotu niezaangażowanego – choćby pośrednio – w działalność gospodarczą mało użyteczne) i empirycznie (za dwustronnie profesjonalnym charakterem analizowanej umowy przemawiają wyniki przeprowadzonych badań w zakresie praktyki kontraktowej). W streszczonym powyżej ujęciu teza Habilitanta jest przekonująca, jakkolwiek pierwsze wrażenia, jakie wywołuje, są mieszane. Trudno bowiem pogodzić status profesjonalisty (kojarzący się z działalnością gospodarczą lub zawodową prowadzoną dla zysku) z pozycją instytucji publicznych zamawiających i finansujących prace badawczo-rozwojowe (jak NCBiR i NCN). Również profesjonalizm wykonawcy powinien być (i jest przez Autora) rozumiany specyficznie: jako dysponowanie odpowiednim zasobem wiedzy i umiejętności potrzebnym do prawidłowej realizacji badań; nie zaś – jako posiadanie przez wykonawcę statusu przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów o prowadzeniu działalności gospodarczej.

Podsumowując ocenę monografii dr. Marka Salamonowicza „Treść i charakter prawny umowy o prace badawczo-rozwojowe”, nie mam wątpliwości, że praca ta stanowi osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład Autora w rozwój nauk prawnych. Jej znaczenie widzę z jednej strony w usystematyzowaniu dotychczasowych ustaleń na badany temat, z drugiej – w postawieniu interesujących tez, stanowiących punkt wyjścia do dalszych badań i dyskusji.

4. Ocena pozostałego dorobku naukowego Habilitanta

Dorobek naukowy dr. Marka Salamonowicza jest ilościowo obszerny, a jakościowo bardzo bogaty. W ciągu dziesięciu lat, jakie upłynęły od jego doktoratu, opublikował (oprócz pracy wskazanej jako osiągnięcie naukowe w

rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym) dwie monografie, 10 artykułów i 2 glosy w polskich czasopismach recenzowanych oraz 21 innych prac (w tym rozdziały w publikacjach zbiorowych). Zainteresowania naukowe Habilitanta można scharakteryzować słowem: „wielowątkowe”, obejmują problemy prawa własności przemysłowej, ochrony konkurencji, zwalczania nieuczciwej konkurencji, prawa autorskiego, a nawet zagadnienia podatkowe (Habilitant wskazuje w autoreferacie następujące kierunki prowadzonych przez siebie badań: (1) ochrona i komercjalizacja własności intelektualnej w ramach publicznych szkół wyższych, (2) licencje patentowe i know-how, (3) prawna ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa, (4) prawo autorskie – problematyka twórczości pracowniczej, (5) ochrona zewnętrznej postaci produktu a granice wolności naśladownictwa). Są to publikacje przygotowane z wymaganą dla prac naukowych starannością, zawierające liczne inspirujące refleksje. Działalność publikacyjna Habilitanta, pomimo różnorodności podejmowanych tematów, wydaje się uporządkowana i przemyślana (nawet jeśli pojawia się tu jakiś wątek poboczny, pozostaje on w pewnym związku z którymś z głównych nurtów zainteresowań naukowych Habilitanta – n.p. praca „Wyniki projektu Elektroniczna Administracja Publiczna w kontekście ochrony patentowej gwarantowanej amerykańskimi rozwiązaniami prawnymi”, jakkolwiek odnosząca się do problemów funkcjonowania administracji, dotyczy wszak również własności przemysłowej).

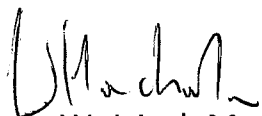
Na szczególne wyróżnienie zasługuje jednak dorobek publikacyjny Habilitanta w zakresie problematyki zarządzania własnością intelektualną w działalności szkół wyższych. Wątek ten reprezentuje monografia „Prawna regulacja komercjalizacji własności intelektualnej publicznych szkół wyższych” (Warszawa 2016) oraz krótsze publikacje (n.p. artykuły „Prawa do wyników badań, ich komercjalizacja oraz tzw. uwłaszczenie naukowców – w prawie o szkolnictwie wyższym” Monitor

Prawniczy 22/2014 oraz „Instrumenty wsparcia działalności badawczo-rozwojowej oraz komercjalizacji jej wyników w tzw. małej ustawie o innowacyjności” Monitor Prawniczy 6/2017). Publikacje te (zwłaszcza w/w monografia) zapewniły Habilitantowi pozycję autorytetu w zakresie prawnych regulacji zarządzania własnością intelektualną szkół wyższych.

Wartość merytoryczna dorobku publikacyjnego dr. Marka Salamonowicza stoi w jaskrawym konflikcie z przedstawionymi przez Habilitanta notowaniami sumarycznego impact factor i indeksu Hirscha (odpowiednio: 0 i 2). Okoliczność powyższa dowodzi jednak wyłącznie znikomej przydatności tych kwantyfikatorów dla oceny dorobku naukowego w zakresie nauk prawnych i pilnej potrzeby wypracowania innych – bardziej adekwatnych – parametrów (o ile upieramy się, że są one potrzebne).

5. Wnioski

W powyższej recenzji przedstawiłem krótką analizę i ocenę monografii habilitacyjnej dr. Marka Salamonowicza pt. „Treść i charakter prawny umowy o prace badawczo-rozwojowe” oraz innych osiągnięć Habilitanta. **Ocena tych osiągnięć jest jednoznacznie pozytywna. Nie mam wątpliwości, że kwalifikują one dr. Marka Salamonowicza (niezależnie od zgłoszonych uwag polemicznych) do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.**

dr hab. Wojciech Machała